32000D0368

KOMISJONI OTSUS,

19. mai 2000,

millega parandatakse direktiivi 98/98/EÜ, millega kohandatakse kahekümne viiendat korda tehnika arenguga nõukogu direktiivi 67/548/EMÜ ohtlike ainete liigitamist, pakendamist ja märgistamist käsitlevate õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta

(teatavaks tehtud numbri K(2000) 1333 all)

(EMPs kohaldatav tekst)

(2000/368/EÜ)

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut,

võttes arvesse nõukogu 27. juuni 1967. aasta direktiivi 67/548/EMÜ ohtlike ainete liigitamist, pakendamist ja märgistamist käsitlevate õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta, [1] viimati muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 1999/33/EÜ, [2] eriti selle artiklit 28,

ning arvestades järgmist:

(1) Direktiivi 67/548/EMÜ VI lisa sisaldab ohtlike ainete ja valmististe liigitamise ja märgistamise juhendit. VI lisa muudeti viimati direktiivi 98/98/EÜ 4. lisaga. [3] Direktiivi 98/98/EÜ 4. lisa punktid 3.2.3, 3.2.8, 6.2 ja 8 ei ole täielikud. Seepärast on vaja parandada direktiivi 98/98/EÜ 4. lisa.

(2) Käesolevas otsuses ettenähtud meetmed on kooskõlas ohtlike ainete ja valmististe tehniliste kaubandustõkete kõrval damist käsitlevaid direktiive tehnika arenguga kohandava komitee arvamusega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Direktiivi 98/98/EÜ 4. lisa asendatakse käesoleva otsuse lisaga.

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel, 19. mai 2000

Komisjoni nimel

komisjoni liige

Margot WALLSTRÖM

---

[1] EÜT 196, 16.8.1967, lk 1.
[2] EÜT L 199, 30.7.1999, lk 57.
[3] EÜT L 355, 30.12.1998, lk 1.

LISA

"4. LISA

1.6. Ainete liigitamiseks ja märgistamiseks vajalikud andmed võib saada järgmistest allikatest:

a) ainete puhul, mille kohta on vaja VII lisas sätestatud teavet, saadakse enamik liigitamiseks ja märgistamiseks vajalikest andmetest "baaskogumist". Selline liigitus ja märgistus tuleb vajadusel üle vaadata, kui saadakse täiendavaid andmeid (VIII lisa);

b) muude ainete puhul (nt punktis 1.5 osutatud ained) võib liigitamiseks ja märgistamiseks vajalikud andmed vajadusel saada mitmest eri allikast, näiteks varasemate katsete tulemused, ohtlike ainete veo rahvusvaheliste eeskirjadega nõutav teave, teatmeteostest ja teatmekirjandusest pärit informatsioon või praktilistest kogemustest saadud teave. Vajadusel võib arvesse võtta ka struktuuri ja toime omavaheliste suhete valideeritud tulemusi ja ekspertide otsuseid.

Valmististe liigitamiseks ja märgistamiseks vajalikud andmed võib tavaliselt saada järgmiselt:

a) füüsikalis-keemiliste andmete puhul V lisas sätestatud meetodite rakendamisega. Gaasiliste valmististe tuleohtlikkust ja oksüdeerumist iseloomustavate omaduste puhul võib kasutada arvutusmeetodit (vt 9. peatükk);

b) andmete puhul, mis käsitlevad mõju tervisele:

— V lisas sätestatud meetodite rakendamisega ja/või direktiivi 88/379/EMÜ artikli 3 lõike 5 punktide a–i osutatud tavapärase meetodi rakendamisega või riskilause R65 puhul punktis 3.2.3 esitatud eeskirjade rakendamisega,

— kui tegemist on kantserogeensete, mutageensete ja reproduktiivset funktsiooni kahjustavate toksiliste omaduste hindamisega, rakendatakse siiski direktiivi 88/379/EMÜ artikli 3 lõike 5 punktides j–q osutatud tavapärast meetodit.

Märkus loomkatsete tegemise kohta

Katseandmete saamiseks tehtavate loomkatsete suhtes kohaldatakse direktiivi 86/609/EMÜ, mis käsitleb katseteks kasutatavate loomade kaitset.

1.7.2. *Suunise kriteeriumide rakendamine ainete puhul*

Käesolevas lisas sätestatud suunise kriteeriumid on vahetult rakendatavad, kui asjaomased andmed on saadud V lisas kirjeldatud uurimismeetoditega võrreldavate meetoditega. Muudel juhtudel tuleb olemasolevaid andmeid sobiva liigituse ja märgistuse kindlaksmääramiseks hinnata, võrreldes kasutatud uurimismeetodeid V lisas osutatud uurimismeetoditega ja käesolevas lisas määratletud eeskirjadega.

Mõningatel juhtudel võivad asjaomaste kriteeriumide rakendamisega seonduda teatavad kahtlused, eriti juhul, kui on vaja ekspertide seisukohti. Sellisel juhul peaks tootja, turustaja või importija aine esialgselt liigitama ja märgistama pädeva isiku antud hinnangu alusel.

Kui on järgitud eespool kirjeldatud korda ning kahtlustatakse võimalike vastuolude esinemist, võib esitada ettepaneku aine esialgseks liigitamiseks vastavalt I lisale, ilma et see piiraks artikli 6 rakendamist. Ettepanek tuleks teha ühele liikmesriigile ning sellele tuleks lisada asjakohased teaduslikud andmed (vt punkt 4.1).

Samasugust korda võib järgida ka siis, kui leitakse teave, mis äratab kahtlusi I lisas oleva kande täpsuse osas.

2.2.2.1. Märkused peroksiidide kohta

Turuleviidaval kujul oleva orgaanilise peroksiidi või seda sisaldava valmistise plahvatusohtlikud omadused liigitatakse vastavalt punktis 2.2.1 sätestatud kriteeriumidele, võttes aluseks V lisas esitatud meetodite kohaselt tehtud katsed.

Oksüdeerivate omaduste puhul ei saa V lisas sätestatud meetodeid rakendada orgaaniliste peroksiidide suhtes.

Kui tegemist on ainega, liigitatakse orgaaniline peroksiid, mida ei ole liigitatud plahvatusohtlikuks, ohtlikuks selle struktuuri põhjal (nt R-O-O-H; R_1 – O-O-R_2).

Valmistised, mida ei ole liigitatud plahvatusohtlikuks, liigitatakse punktis 9.5 osutatud aktiivhapniku protsendimääral põhineva arvutusmeetodi põhjal.

Kui orgaanilist peroksiidi või seda sisaldavat valmistist ei ole liigitatud plahvatusohtlikuks, liigitatakse see oksüdeerivaks, kui peroksiid või selle valmistis sisaldab:

— rohkem kui 5 % orgaanilisi peroksiide või

— rohkem kui 0,5 % orgaanilistest peroksiididest pärit hapnikku ja rohkem kui 5 % vesinikperoksiidi.

3.2.3. *Kahjulik*

Ained ja valmistised liigitatakse kahjulikuks ja tähistatakse sümboliga "Xn" ja ohutunnusega "kahjulik" kooskõlas allpool toodud kriteeriumidega. Riskilaused määratakse järgmiste kriteeriumide põhjal:

R22 Kahjulik allaneelamisel

Äge toksilisus:

— LD_{50} manustamine rotile suu kaudu: $200 < LD_{50} \leq 2\,000$ mg/kg,

— selektiivne annus suu kaudu rotile 50 mg/kg, ellujäänuid 100 %, kuid annus on ilmselt mürgine,

— ellujäänuid vähem kui 100 %, kui annus on 500 mg/kg, manustatuna suu kaudu rotile kindla suurusega annuse meetodil. Vt V lisas esitatud uurimismeetodi B.1 a hindamistabelit.

R21 Kahjulik nahale sattumisel

Äge toksilisus:

— manustamine naha kaudu rotile või küülikule, LD_{50}: $400 < LD_{50} \leq 2\,000$ mg/kg.

R20 Kahjulik sissehingamisel

Äge toksilisus:

— manustamine rotile sissehingamise teel, aerosoolide ja osakestena, LC_{50}: $1 < LC_{50} \leq 5$ mg/liiter/4 h,

— manustamine rotile sissehingamise teel, gaasi või auruna, LC_{50}: $2 < LC_{50} \leq 20$ mg/liiter/4 h.

R65 Kahjulik: allaneelamisel võib põhjustada kopsukahjustusi

Vedelad ained ja valmistised, mis võivad madala viskoossuse tõttu tekitada inimestele hingamiskahjustusi

a) Ained ja valmistised, mis sisaldavad alifaatseid, alitsüklilisi ja aromaatseid süsivesinikke üldkoguses, mis on 10 % kõrgem ja millel on kas:

   — voolamisaeg kuni 30 sekundit 3 mm ISO anumas vastavalt ISO 2431-le või

   — kalibreeritud klaaskapillaar-viskosimeetriga vastavalt ISO 3104/3105-le määratletud kinemaatiline viskoossus kuni 7×10^{-6} m^2/s 40 °C juures või

   — rotatsioon-viskosimeetriga vastavalt ISO 3219-le tehtud mõõtmistest tuletatud kinemaatiline viskoossus kuni 7×10^{-6} m^2/s 40 °C juures.

   Tuleb märkida, et neile kriteeriumidele vastavad ained ja valmistised tuleb liigitada ainult siis, kui nende keskmine pindpinevus 25 °C juures on suurem kui 33 mN/m mõõdetuna du Nuoy tensomeetriga või V lisa A osa punktis 5 kirjeldatud meetodiga.

b) Ained ja valmistised, mille puhul on olemas praktilised kogemused mõju kohta inimestele.

R40 Võimalik pöördumatute kahjustuste oht

— kindlad tõendid, et tavaliselt eespool nimetatud annusevahemikus sobival viisil toimunud ühekordne kokkupuude võib põhjustada pöördumatuid tervisekahjustusi, v.a punktis 4 osutatud tervisekahjustusi.

Manustamis-/kokkupuuteviisi näitamiseks kasutatakse üht järgmistest kombinatsioonidest: R40/20, R40/21, R40/22, R40/20/21, R40/20/22, R40/21/22, R40/20/21/22.

R48 Pikaajalisel toimel tõsise tervisekahjustuse oht

— korduv või pikaajaline kokkupuude sobival viisil põhjustab tõenäoliselt tõsiseid kahjustusi (toksikoloogiliselt oluline selge funktsionaalne häire või morfoloogiline muutus).

Ained ja valmistised liigitatakse vähemalt kahjulikeks, kui selliseid mõjusid täheldatakse järgmises suurusjärgus olevate annuste puhul:

— manustamine suu kaudu rotile, ≤ 50 mg/kg (kehamass) päevas,

— manustamine naha kaudu rotile või küülikule, ≤ 100 mg/kg (kehamass) päevas,

— sissehingamise teel rotile ≤ 0,25 mg/l, 6 h päevas.

Selliseid soovituslikke väärtusi võib vahetult kasutada, kui subkroonilise toksilisuse katse käigus (90 päeva) on täheldatud tõsiseid kahjustusi. Alaägeda (28 ööpäeva) toksilisuse katse tulemuste tõlgendamisel tuleb nimetatud arve suurendada umbes kolm korda. Kui on kasutada pikaajalise (kaks aastat) toksilisuse katse tulemused, siis tuleb neid hinnata iga konkreetse juhtumi puhul eraldi. Kui on kasutada erineva kestusega uuringute tulemused, tuleks eelistada kõige pikema kestusega uuringu tulemust.

Manustamis-/kokkupuuteviisi näitamiseks kasutatakse üht järgmistest kombinatsioonidest: R48/20, R48/21, R48/22, R48/20/21, R48/20/22, R48/21/22, R48/20/21/22.

3.2.3.1. Märkused lenduvate ainete kohta

Teatavate suure küllastatud auru sisaldusega ainete puhul võivad olemas olla tõendid murettekitavate mõjude kohta. Selliseid aineid ei tohi liigitada kahjulikeks vastavalt käesoleva suunise kriteeriumidele (3.2.3) ning nende suhtes ei tohi kohaldada punkti 3.2.8. Kui on tõendeid, et selline aine võib tavapärasel käitlemisel ja kasutamisel olla ohtlik, võib igal üksikjuhul eraldi olla vajalik liigitamine I lisasse.

3.2.6.1. Naha põletikuline seisund

Riskilause määratakse järgmiste kriteeriumide põhjal:

R38 Ärritab nahka

— ained ja valmistised, mis põhjustavad naha märkimisväärse põletikulise seisundi, mis säilib vähemalt 24 tundi pärast kuni neli tundi kestnud kokkupuuteperioodi lõppu ja mis määratakse kindlaks küüliku nahal, kasutades V lisas nimetatud naha ärrituvuse uuringumeetodit.

Naha põletikuline seisund on märkimisväärne, kui:

a) nahapunetuse ja kärnade tekke või nahaturse tugevust iseloomustavate näitajate keskmine väärtus, arvestatuna kõikidele katseloomadele, on 2 või rohkem; või

b) kui V lisas osutatud katse on tehtud kolme loomaga ja vähemalt kahel katseloomal on nahapunetuse ja kärnade tekke või nahaturse tugevust iseloomustavate näitajate keskmine väärtus 2 või rohkem.

Mõlemal juhul kasutatakse vastavate keskmiste väärtuste leidmiseks kõiki andmeid, mis saadakse, hinnates mõju 24 tunni, 48 tunni ja 72 tunni järel.

Nahapõletikku loetakse märkimisväärseks ka siis, kui see säilib vaatlusaja lõppedes vähemalt kahel katseloomal. Arvesse tuleks võtta ka spetsiifilist mõju, nt hüperplaasiat, nahakoorumist, naha värvuse muutusi, lõhesid, kärnasid ja karvkatte kadumist.

Asjaomaseid andmeid võib saada ka mitteägedate loomkatsetega (vt märkused riskilause R48 kohta, punkt 2.d). Mõju peetakse märkimisväärseks, kui need on võrreldavad eespool kirjeldatutega:

— ained ja valmistised, mille kohta on inimesi puudutavatest praktilistest kogemustest teada, et need tekitavad nahaga vahetul, pikaajalisel või korduval kokkupuutel naha märkimisväärse põletikulise seisundi,

— orgaanilised peroksiidid, v.a juhul, kui on võimalik tõestada, et sellist mõju ei esine.

Vääraistingud: püretroidpestitsiidide kokkupuutel nahaga inimestel tekkivaid vääraistinguid ei käsitata ärritava mõjuna, mille puhul oleks õigustatud sümboli "Xi" kasutamine; R38. Sellist mõju tekitavate ainete puhul tuleks siiski kasutada ohutuslauset S24.

3.2.8. *Muud toksikoloogilised omadused*

Ainetele ja valmististele, mis on liigitatud vastavalt punktidele 2.2.1–3.2.7 ja/või punktidele 4 ja 5, määratakse täiendavad riskilaused kooskõlas järgmiste kriteeriumidega (I lisa koostamisel saadud kogemuste põhjal):

R29 Kokkupuutel veega eraldub mürgine gaas

Ained ja valmistised, mis kokkupuutel vee või niiske õhuga eraldavad ohtlikus koguses väga mürgist või mürgist gaasi, nt alumiiniumfosfiid, fosforpentasulfiid.

R31 Kokkupuutel hapetega eraldub mürgine gaas

Ained ja valmistised, mis reageerivad hapetega, moodustades ohtlikus koguses mürgiseid gaase, nt naatriumhüpoklorit, baariumpolüsulfiid. Tavakodanike kasutatavate ainete puhul oleks sobivam kasutada ohutuslauset S50 (mitte segada… (kemikaali määrab valmistaja)).

R32 Kokkupuutel hapetega eraldub väga mürgine gaas

Ained ja valmistised, mis reageerivad hapetega, moodustades ohtlikus koguses väga mürgiseid gaase; nt vesiniktsüaniidi soolad, naatriumasiid. Tavakodanike kasutatavate ainete puhul oleks sobivam kasutada ohutuslauset S50 (mitte segada… (kemikaali määrab valmistaja)).

R33 Kumulatiivse toime oht

Ained ja valmistised, mis võivad inimorganismis akumuleeruda ja mis võivad anda põhjust muretsemiseks, mis ei ole siiski piisav põhjendus riskilause R48 kasutamiseks.

R64 Võib olla ohtlik imikule rinnapiima kaudu

Ained ja valmistised, mis imendudes naise organismi, võivad mõjutada rinnapiima eritumist või mis (kaasa arvatud ainevahetuse saadused) võivad sattuda rinnapiima sellises koguses, mis ohustab rinnapiima saava imiku tervist.

Kommentaare kõnealuse riskilause (ja mõnedel juhtudel R33) kasutamise kohta vt punktist 4.2.3.3.

R66 Korduv toime võib põhjustada naha kuivust või lõhenemist

Ained ja valmistised, mis võivad põhjustada naha kuivust, kestendust või lõhenemist, kuid mis ei vasta riskilause R38 määramise kriteeriumidele,

ja mis põhinevad kas:

— tavapärasele käitlemisele ja kasutamisele järgnevatel praktilistel vaatlustel või

— asjakohastel tõenditel nende eeldatava mõju kohta nahale.

Vt ka punkte 1.6 ja 1.7.

R67 Aurud võivad põhjustada uimasust ja peapööritust

Lenduvad ained ja selliseid aineid sisaldavad valmistised, mis põhjustavad sissehingamisel kesknärvisüsteemi depressiooni selgeid sümptomeid ja mida ei ole veel liigitatud seoses ägeda toksilisusega sissehingamisel (R20, R23, R26, R40/20, R39/23 või R39/26).

Kasutada võib järgmisi tõendeid:

a) loomkatsete andmed, mis näitavad selgelt kesknärvisüsteemi depressiooniga kaasnevaid ilminguid, näiteks narkootilist mõju, letargiat, koordinatsiooni puudumist (k.a püstumisrefleksi kadu) ja ataksiat:

   — kontsentratsiooni/kokkupuuteaja puhul, mis ei ole suurem kui 20 mg/1/4 h, või

   — mille puhul on toimiva kontsentratsiooni suhtarv vähem kui nelja tunni jooksul võrreldes küllastunud auru kontsentratsiooniga 20 °C juures ≤ 1/10;

b) praktilised kogemused inimestega (nt narkoos, tähelepanu vähenemine, reflekside nõrgenemine, koordinatsiooni puudumine, peapööritus), mis on aruannetes korralikult dokumenteeritud eespool loomade jaoks kindlaks määratud mõjuga võrreldavate kokkupuutetingimuste korral.

Vt ka punkte 1.6 ja 1.7.

Muude täiendavate riskilausete kohta vt punkt 2.2.6.

4.1.2. Kui valmistajal, turustajal või importijal on teavet selle kohta, et aine tuleks liigitada ja märgistada vastavalt punktides 4.2.1, 4.2.2 või 4.2.3 esitatud kriteeriumidele, märgistab ta aine ajutiselt nende kriteeriumide kohaselt, lähtudes pädeva isiku tehtud tõendite analüüsist.

4.1.3. Valmistaja, turustaja või importija esitab nii kiiresti kui võimalik kõiki olulisi andmeid kokkuvõtva dokumendi sellele liikmesriigile, kus aine turule viiakse. Esitatud kokkuvõtlik dokument peaks sisaldama kõiki vajalikke viiteid, sealhulgas ka viiteid asjakohastele avaldamata andmetele.

4.1.4. Lisaks sellele esitab valmistaja, tootja või importija, kellel on uusi andmeid, mis on olulised aine või valmistise liigitamise ja märgistamise jaoks vastavalt punktides 4.2.1, 4.2.2 või 4.2.3 esitatud kriteeriumidele, need andmed võimalikult kiiresti liikmesriigile, kus aine on turule viidud.

5.2.2. *Muu keskkond*

5.2.2.1. Ained ja valmistised liigitatakse keskkonnaohtlikeks, tähistatakse sümboliga "N" ja asjakohase ohutunnusega ning neile määratakse riskilause järgmiste kriteeriumide kohaselt:

R54: Mürgine taimedele

R55: Mürgine loomadele

R56: Mürgine mullaorganismidele

R57: Mürgine mesilastele

R58: Võib avaldada pikaajalist keskkonda kahjustavat toimet

Ained ja valmistised, mis nende toksilisust, püsivust, akumulatsioonivõimet ja ennustatavat või täheldatavat keskkonnas kulgemist ja käitumist käsitlevate olemasolevate tõendite põhjal võivad põhjustada viivitamatu, pikaajalise ja/või hiljem ilmneva ohu punktis 5.2.1 nimetamata looduslike ökosüsteemide struktuurile ja/või funktsioneerimisele. Üksikasjalikud kriteeriumid töötatakse välja hiljem.

5.2.2.2. Ained ja valmistised liigitatakse keskkonnaohtlikeks, tähistatakse sümboliga "N" ja asjakohase ohutunnusega ning neile määratakse riskilause järgmiste kriteeriumide kohaselt:

R59: Ohtlik osoonikihile

Ained, mis nende omadusi ja ennustatavat või täheldatavat keskkonnas kulgemist ja käitumist käsitlevate olemasolevate tõendite põhjal võivad ohustada stratosfääri osoonikihi struktuuri ja/või funktsioneerimist. See hõlmab nõukogu määruse (EÜ) nr 3093/94 (osoonikihti kahandavate ainete kohta; EÜT L 333, 22.12.1994, lk 1) I lisas ja selle hilisemates muudatustes loetletud aineid.

6.2. **Ainete ja valmististe ohutuslaused**

S1 Hoida lukustatud kapis

— Kasutamine:

— väga mürgiste, mürgiste ja sööbivate ainete ja valmististe puhul.

— Kasutamise kriteeriumid:

— kohustuslik eespool nimetatud ainete ja valmististe puhul, kui neid müüakse jaemüügis.

S2 Hoida lastele kättesaamatult

— Kasutamine:

— kõigi ohtlike ainete ja valmististe puhul.

— Kasutamise kriteeriumid:

— kohustuslik kõigi ohtlike ainete ja valmististe puhul, mida müüakse jaemüügis, v.a ained ja valmistised, mis on liigitatud ainult keskkonnale ohtlikeks.

S3 Hoida jahedas

— Kasutamine:

— orgaaniliste peroksiidide puhul,

— muude ohtlike ainete ja valmististe puhul, mille keemispunkt on ≤ 40 °C.

— Kasutamise kriteeriumid:

— kohustuslik orgaaniliste peroksiidide puhul, kui ei kasutata ohutuslauset S47,

— soovitatav muude ohtlike ainete ja valmististe puhul, mille keemispunkt on ≤ 40 °C.

S4 Mitte hoida eluruumides

— Kasutamine:

— väga mürgiste ja mürgiste ainete ja valmististe puhul.

— Kasutamise kriteeriumid:

— tavaliselt kasutatakse vaid väga mürgiste ja mürgiste ainete ja valmististe puhul, kui soovitakse täiendada ohutuslauset S13; näiteks kui aine või valmistis on ohtlik sissehingamisel ja seda ei tohiks säilitada eluruumides. Ohutuslause ei välista aine või valmistise nõuetekohast kasutamist eluruumides.

S5 Hoida sisu … all (sobiva vedeliku määrab valmistaja)

— Kasutamine:

— iseenesest süttivate tahkete ainete ja valmististe puhul.

— Kasutamise kriteeriumid:

— kasutatakse tavaliselt vaid erijuhtudel, nt naatriumi, kaaliumi ja valge fosfori puhul.

S6 Hoida … all (inertgaasi määrab valmistaja)

— Kasutamine:

— ohtlike ainete ja valmististe puhul, mida tuleb säilitada inertgaasi keskkonnas.

— Kasutamise kriteeriumid:

— kasutatakse tavaliselt vaid erijuhtudel, nt teatavate metall-orgaaniliste ühendite puhul.

S7 Hoida pakend tihedalt suletuna

— Kasutamine:

— orgaaniliste peroksiidide puhul,

— ainete ja valmististe puhul, mis võivad eraldada väga mürgist, mürgist, kahjulikku või eriti tuleohtlikku gaasi,

— ainete ja valmististe puhul, mis eraldavad kokkupuutel niiskusega eriti tuleohtlikku gaasi,

— eriti tuleohtlike tahkete ainete puhul.

— Kasutamise kriteeriumid:

— kohustuslik orgaaniliste peroksiidide puhul,

— kõigi muude eespool nimetatud kasutusvaldkondade puhul soovitatav.

S8 Hoida kuivana

— Kasutamine:

— ainete ja valmististe puhul, mis võivad veega ägedalt reageerida,

— ainete ja valmististe puhul, mis eraldavad kokkupuutel veega eriti tuleohtlikku gaasi,

— ainete ja valmististe puhul, mis eraldavad kokkupuutel veega väga mürgist või mürgist gaasi.

— Kasutamise kriteeriumid:

— kasutatakse tavaliselt vaid eespool nimetatud kasutusvaldkondade puhul, kui see on vajalik eriti riskilausete R14 ja R15 ja riskilause R29 rõhutamiseks.

S9 Hoida hästi ventileeritavas kohas

— Kasutamine:

— lenduvate ainete ja valmististe puhul, mis võivad eraldada väga mürgiseid, mürgiseid või kahjulikke gaase,

— eriti tuleohtlike või väga tuleohtlike vedelike ja eriti tuleohtlike gaaside puhul.

— Kasutamise kriteeriumid:

— soovitatav lenduvate ainete ja valmististe puhul, mis võivad eraldada väga mürgiseid, mürgiseid või kahjulikke gaase,

— soovitatav eriti tuleohtlike või tuleohtlike vedelike ja eriti tuleohtlike gaaside puhul.

S12 Mitte hoida hermeetiliselt suletud pakendis

— Kasutamine:

— ainete ja valmististe puhul, mis võivad gaase või aure eraldades purustada pakendi.

— Kasutamise kriteeriumid:

— kasutatakse tavaliselt vaid eespool nimetatud erijuhtudel.

S13 Hoida eemal toiduainetest, joogist ja loomasöödast

— Kasutamine:

— väga mürgiste, mürgiste ja kahjulike ainete ja valmististe puhul.

— Kasutamise kriteeriumid:

— soovitatakse kasutada, kui on tõenäoline, et selliseid aineid ja valmistisi kasutavad tavakodanikud.

S14 Hoida eraldi … (kokkusobimatud kemikaalid määrab valmistaja)

— Kasutamine:

  — orgaaniliste peroksiidide puhul.

— Kasutamise kriteeriumid:

  — kohustuslik tavaliselt vaid orgaaniliste peroksiidide puhul. Võib olla kasulik ka muudel juhtudel, kui materjalide kokkusobimatus võib põhjustada eriohu.

S15 Hoida eemal soojusallikast

— Kasutamine:

  — ainete ja valmististe puhul, mis võivad kuumuse toimel laguneda või iseeneslikult reageerida.

— Kasutamise kriteeriumid:

  — kasutatakse tavaliselt vaid erijuhtudel, nt monomeeride puhul, kuid ei kasutata, kui juba on määratud riskilaused R2, R3 ja/või R5.

S16 Hoida eemal süttimisallikast — Mitte suitsetada

— Kasutamine:

  — eriti tuleohtlike või väga tuleohtlike vedelike ja eriti tuleohtlike gaaside puhul.

— Kasutamise kriteeriumid:

  — soovitatakse kasutada eespool nimetatud ainete ja valmististe puhul, kuid ei kasutata, kui juba on määratud riskilaused R2, R3 ja/või R5.

S17 Hoida eemal süttivatest ainetest

— Kasutamine:

  — ainete ja valmististe puhul, mis võivad põlevate materjalidega moodustada plahvatavaid või iseeneses süttivaid segusid.

— Kasutamise kriteeriumid:

  — kasutatakse erijuhtudel, nt riskilausete R8 ja R9 rõhutamiseks.

S18 Käidelda ja avada pakend ettevaatlikult

— Kasutamine:

  — ainete ja valmististe puhul, mis võivad tekitada pakendis ülerõhu,

  — ainete ja valmististe puhul, mis võivad moodustada plahvatusohtlikke peroksiide.

— Kasutamise kriteeriumid:

  — kasutatakse tavaliselt vaid eespool nimetatud juhtudel, kui on silmakahjustuse oht ja/või kui on tõenäoline, et aineid ja valmistisi kasutavad tavakodanikud.

S20 Käitlemisel söömine ja joomine keelatud

— Kasutamine:

  — väga mürgiste, mürgiste ja sööbivate ainete ja valmististe puhul.

— Kasutamise kriteeriumid:

  — kasutatakse tavaliselt vaid erijuhtudel (nt arseeni ja arseeniühendite ning fluoratsetaadi puhul), eriti juhul, kui on tõenäoline, et neid kasutavad tavakodanikud.

S21 Käitlemisel samaaegselt suitsetamine keelatud

— Kasutamine:

— ainete ja valmististe puhul, mis moodustavad põledes mürgiseid laguprodukte.

— Kasutamise kriteeriumid:

— kasutatakse tavaliselt vaid erijuhtudel (nt halogeenühendite puhul).

S22 Vältida tolmu sissehingamist

— Kasutamine:

— kõigi tervisele ohtlike tahkete ainete ja valmististe puhul.

— Kasutamise kriteeriumid:

— kohustuslik nende eespool nimetatud ainete ja valmististe puhul, millele on määratud riskilause R42,

— soovitatav nende eespool nimetatud ainete ja valmististe puhul, mis tarnitakse sissehingatava tolmuna ja mille sissehingamisega kaasnevad ohud tervisele ei ole teada.

S23 Vältida gaasi/suitsu/auru/udu (sobiva mõiste määrab valmistaja) sissehingamist

— Kasutamine:

— kõigi tervisele ohtlike vedelate ja gaasiliste ainete ja valmististe puhul.

— Kasutamise kriteeriumid:

— kohustuslik nende eespool nimetatud ainete ja valmististe puhul, millele on määratud riskilause R42,

— kohustuslik ainete ja valmististe puhul, mida kasutatakse pihustades. Lisaks tuleb määrata kas ohutuslause S38 või S51,

— soovitatav, kui kasutaja tähelepanu tuleb juhtida määratud riskilausetes nimetamata ohule, mis tekib sissehingamisel.

S24 Vältida nahale sattumist

— Kasutamine:

— kõigi tervisele ohtlike ainete ja valmististe puhul.

— Kasutamise kriteeriumid:

— kohustusliknende ainete ja valmististe puhul, millele on määratud riskilause R43, kui lisaks ei ole määratud ohutuslauset S36,

— soovitatav, kui kasutaja tähelepanu tuleb juhtida määratud riskilausetes nimetamata ohule (nt väär-aistingud), mis tekib kokkupuutel nahaga. Võib siiski kasutada selliste riskilausete rõhutamiseks.

S25 Vältida silma sattumist

— Kasutamine:

— kõigi tervisele ohtlike ainete ja valmististe puhul.

— Kasutamise kriteeriumid:

— soovitatav, kui kasutaja tähelepanu tuleb juhtida määratud riskilausetes nimetamata ohule, mis tekib kokkupuutel silmadega. Võib siiski kasutada selliste riskilausete rõhutamiseks,

— soovitatav ainete puhul, millele on määratud riskilause R34, R35, R36 või R41 ja mille puhul on tõenäoline, et neid kasutavad tavakodanikud.

S26 Silma sattumisel loputada kohe rohke veega ja pöörduda arsti poole

— Kasutamine:

  — sööbivate ja ärritavate ainete ja valmististe puhul.

— Kasutamise kriteeriumid:

  — kohustuslik sööbivate ainete ja valmististe puhul ja selliste ainete ja valmististe puhul, millele on juba määratud riskilause R41,

  — soovitatav ärritavate ainete ja valmististe puhul, millele on juba määratud riskilause R36.

S27 Võtta kohe seljast saastunud riietus

— Kasutamine:

  — väga mürgiste, mürgiste või sööbivate ainete ja valmististe puhul.

— Kasutamise kriteeriumid:

  — kohustuslik väga mürgiste ainete ja valmististe puhul, millele on määratud riskilause R27 ja mille puhul on tõenäoline, et neid kasutavad tavakodanikud,

  — soovitatav väga mürgiste ainete ja valmististe puhul, millele on määratud riskilause R27 ja mida kasutatakse tööstuslikult. Seda ohutuslauset ei tohiks siiski kasutada, kui on määratud ohutuslause S36,

  — soovitatav mürgiste ainete ja valmististe puhul, millele on määratud riskilause R24, ja sööbivate ainete ja valmististe puhul, mida kasutavad tõenäoliselt tavakodanikud.

S28 Nahale sattumisel pesta kohe rohke… (kemikaali määrab valmistaja)

— Kasutamine:

  — väga mürgiste, mürgiste või sööbivate ainete ja valmististe puhul.

— Kasutamise kriteeriumid:

  — kohustuslik väga mürgiste ainete ja valmististe puhul,

  — soovitatav muude eespool nimetatud ainete ja valmististe puhul, eriti siis, kui vesi ei ole loputamiseks kõige sobivam vedelik,

  — soovitatav sööbivate ainete ja valmististe puhul, mida võivad kasutada tavakodanikud.

S29 Mitte valada kanalisatsiooni

— Kasutamine:

  — eriti tuleohtlike või väga tuleohtlike vedelike puhul, mis ei segune veega,

  — väga mürgiste ja mürgiste ainete ja valmististe puhul,

  — keskkonnaohtlike ainete ja valmististe puhul.

— Kasutamise kriteeriumid:

  — kohustuslik keskkonnaohtlike ainete ja valmististe puhul, mis on tähistatud sümboliga “N” ja mille puhul on tõenäoline, et neid võivad kasutada tavakodanikud, kui tegemist ei ole kavandatud kasutusega,

  — soovitatav muude eespool nimetatud ainete ja valmististe puhul, mida võivad kasutada tavakodanikud, kui tegemist ei ole kavandatud kasutusega.

S30 Kemikaalile vett mitte lisada

— Kasutamine:

— ainete ja valmististe puhul, mis reageerivad ägedalt veega.

— Kasutamise kriteeriumid:

— kasutatakse tavaliselt vaid erijuhtudel (nt väävelhape) ja võib vajaduse korral kasutada võimalikult selge teabe andmise eesmärgil kas riskilause R14 rõhutamiseks või selle asemel.

S33 Vältida staatilise elektrilaengu teket

— Kasutamine:

— eriti tuleohtlike ja väga tuleohtlike ainete ja valmististe puhul.

— Kasutamise kriteeriumid:

— soovitatav tööstuslikult kasutatavate ainete ja valmististe puhul, mis ei ima niiskust. Ei tohi kunagi kasutada ainete ja valmististe puhul, mida turustatakse tavakodanikele.

S35 Kemikaal ja pakend tuleb kõrvaldada ohutult

— Kasutamine:

— kõigi ohtlike ainete ja valmististe puhul.

— Kasutamise kriteeriumid:

— soovitatav ainete ja valmististe puhul, mille nõuetekohane kõrvaldamine eeldab erijuhiseid.

S36 Kanda sobivat kaitseriietust

— Kasutamine:

— orgaaniliste peroksiidide puhul,

— väga mürgiste, mürgiste või kahjulike ainete ja valmististe puhul,

— sööbivate ja ainete ja valmististe puhul.

— Kasutamise kriteeriumid:

— kohustuslik väga mürgiste ja sööbivate ainete ja valmististe puhul,

— kohustuslik nende ainete ja valmististe puhul, millele on määratud riskilause R21 või R24,

— kohustuslik kategooriasse 3 kuuluvate kantserogeenide, mutageenide ja sigivust kahjustavate ainete puhul, v.a juhul, kui toime avaldub ainult aine või valmistise sissehingamisel,

— kohustuslik orgaaniliste peroksiidide puhul,

— soovitatav mürgiste ainete ja valmististe puhul, kui LD_{50} naha kaudu manustatuna ei ole teada, kuid aine või valmistis on nahaga kokkupuutel tõenäoliselt mürgine,

— soovitatav tööstuses kasutatavate ainete ja valmististe puhul, mis võivad pikaajalisel kokkupuutel olla tervisele kahjulikud.

S37 Kanda sobivaid kaitsekindaid

— Kasutamine:

— väga mürgiste, mürgiste, kahjulike või sööbivate ainete ja valmististe puhul,

— orgaaniliste peroksiidide puhul,

— selliste ainete ja valmististe puhul, mis ärritavad nahka või põhjustavad nahale sattudes ülitundlikkust.

— Kasutamise kriteeriumid:

  — kohustuslik väga mürgiste ja sööbivate ainete ja valmististe puhul,

  — kohustuslik nende ainete ja valmististe puhul, millele on määratud riskilause R21, R24 või R43,

  — kohustuslik kategooriasse 3 kuuluvate kantserogeenide, mutageenide ja sigivust kahjustavate ainete puhul, v.a juhul, kui toime avaldub ainult aine või valmistise sissehingamisel,

  — kohustuslik orgaaniliste peroksiidide puhul,

  — soovitatav mürgiste ainete ja valmististe puhul, kui LD_{50} naha kaudu manustatuna ei ole teada, kuid aine või valmistis on nahaga kokkupuutel tõenäoliselt kahjulik,

  — soovitatav ainete ja valmististe puhul, mis ärritavad nahka.

S38 Ebapiisava ventilatsiooni korral kanda asjakohast hingamiselundite kaitsevahendit/maski

— Kasutamine:

  — väga mürgiste või mürgiste ainete ja valmististe puhul.

— Kasutamise kriteeriumid:

  — tavaliselt kasutatakse vaid erijuhtudel, mis on seotud väga mürgiste või mürgiste ainete ja valmististe kasutamisega tööstuses või põllumajanduses.

S39 Kanda silmade või näokaitset

— Kasutamine:

  — orgaaniliste peroksiidide puhul,

  — sööbivate ainete ja valmististe puhul, sh ärritavate ainete ja valmististe puhul, mis võivad põhjustada tõsiseid silmakahjustusi,

  — väga mürgiste ja mürgiste ainete ja valmististe puhul.

— Kasutamise kriteeriumid:

  — kohustuslik nende ainete ja valmististe puhul, millele on määratud riskilause R34, R35 või R41,

  — kohustuslik orgaaniliste peroksiidide puhul,

  — soovitatav, kui kasutaja tähelepanu tuleb juhtida määratud riskilausetes nimetamata ohule, mis tekib kokkupuutel silmadega,

  — kasutatakse tavaliselt vaid erandjuhtudel väga mürgiste ja mürgiste ainete ja valmististe puhul, kui nende kasutamisega kaasneb pritsmete oht ja need võivad naha kaudu kergesti imenduda.

S40 Kemikaaliga saastunud pindade ja esemete puhastamiseks kasutada … (määrab valmistaja)

— Kasutamine:

  — kõigi ohtlike ainete ja valmististe puhul.

— Kasutamise kriteeriumid:

  — kasutatakse tavaliselt vaid nende ohtlike ainete ja valmististe puhul, millega saastunud pindade puhastamiseks vesi ei sobi (nt kui vajalik on absorbeerimine poorse materjaliga või lahustamine lahustis vms), ja juhul, kui tervise ja/või ohutuse tõttu on oluline esitada etiketil hoiatus.

S41 Tulekahju ja/või plahvatuse korral vältida suitsu sissehingamist

— Kasutamine:

  — ohtlike ainete ja valmististe puhul, mis eraldavad põledes väga mürgist või mürgist gaasi.

— Kasutamise kriteeriumid:

  — kasutatakse tavaliselt vaid erijuhtudel.

S42 Suitsutamisel/gaseerimisel/piserdamisel kanda sobivat hingamiselundite kaitsevahendit (kohase sõnastuse määrab valmistaja)

— Kasutamine:

— ainete ja valmististe puhul, mis on ette nähtud selliseks kasutamiseks, kuid mis võivad kahjustada kasutaja tervist ja ohutust, kui ei võeta vajalikke ohutusabinõusid.

— Kasutamise kriteeriumid:

— kasutatakse tavaliselt vaid erijuhtudel.

S43 Tulekahju korral kasutada … (näidata täpne tulekustutamise viis, kustutusvahendi tüüp. Kui vesi suurendab ohtu, siis lisada: Vett mitte kasutada)

— Kasutamine:

— eriti tuleohtlike, väga tuleohtlike ja tuleohtlike ainete ja valmististe puhul.

— Kasutamise kriteeriumid:

— kohustuslik ainete ja valmististe puhul, mis kokkupuutel vee või niiske õhuga eraldavad eriti tuleohtlikke gaase,

— soovitatav eriti tuleohtlike, väga tuleohtlike ja tuleohtlike ainete ja valmististe puhul, eriti kui need ei segune veega.

S45 Õnnetusjuhtumi või halva enesetunde korral pöörduda viivitamatult arsti poole (võimaluse korral näidata talle etiketti)

— Kasutamine:

— väga mürgiste ainete ja valmististe puhul,

— mürgiste ja sööbivate ainete ja valmististe puhul,

— ainete ja valmististe puhul, mis põhjustavad sissehingamisel ülitundlikkust.

— Kasutamise kriteeriumid:

— kohustuslik eespool nimetatud ainete ja valmististe puhul.

S46 Kemikaal allaneelamise korral pöörduda viivitamatult arsti poole ja näidata talle kemikaali pakendit või etiketti

— Kasutamine:

— kõigi ohtlike ainete ja valmististe puhul, v.a väga mürgiste, mürgiste, sööbivate või keskkonnaohtlike ainete ja valmististe puhul.

— Kasutamise kriteeriumid:

— kohustuslik kõigi eespool nimetatud ohtlike ainete ja valmististe puhul, mida võivad kasutada tavakodanikud, v.a juhul, kui allaneelamise oht on välistatud, eriti laste poolt.

S47 Hoida temperatuuril mitte üle … °C (määrab valmistaja)

— Kasutamine:

— ainete ja valmististe puhul, mis muutuvad teataval temperatuuril ebapüsivaks.

— Kasutamise kriteeriumid:

— kasutatakse tavaliselt vaid erijuhtudel (nt teatavate orgaaniliste peroksiidide puhul).

S48 Hoida niisutatult … (sobiva kemikaali määrab valmistaja)

— Kasutamine:

— ainete ja valmististe puhul, mis muutuvad kuivalt väga tundlikuks sädemete, hõõrdumise või põrutamise suhtes.

— Kasutamise kriteeriumid:

— kasutatakse tavaliselt vaid erijuhtudel, nt nitrotselluloosi puhul.

S49 Hoida ainult originaalpakendis

— Kasutamine:

  — ainete ja valmististe puhul, mis võivad laguneda katalüsaatori toimel.

— Kasutamise kriteeriumid:

  — ainete ja valmististe puhul, mis võivad laguneda katalüsaatori toimel, nt teatavate orgaaniliste peroksiidide puhul.

S50 Mitte kokku segada… (sobimatu kemikaali määratleb valmistaja)

— Kasutamine:

  — ainete ja valmististe puhul, mis võivad määratletud tootega reageerida ja moodustada väga mürgiseid või mürgiseid gaase,

  — orgaaniliste peroksiidide puhul.

— Kasutamise kriteeriumid:

  — soovitatav eespool nimetatud ainete ja valmististe puhul, mida võivad tõenäoliselt kasutada tavakodanikud, kui see sobib paremini kui riskilause R31 või R32,

  — kohustuslik teatavate peroksiidide puhul, mis võivad kiirendaja või promootoriga ägedalt reageerida.

S51 Käidelda hästiventileeritavas kohas

— Kasutamine:

  — ainete ja valmististe puhul, mis võivad või mille otstarve on toota auru, tolmu, aerosooli, suitsu, udu vms, mis võivad tekitada ohu sissehingamisel või tule- või plahvatusohu.

— Kasutamise kriteeriumid:

  — soovitatav, kui ohutuslause S38 kasutamine ei ole otstarbekas. Seega on oluline, kui on tõenäoline, et selliseid aineid ja valmistisi kasutavad tavakodanikud.

S52 Mitte kasutada suletud ruumis laiadel pindadel

— Kasutamine:

  — lenduvate, väga mürgiste, mürgiste ja kahjulike ainete ja neid sisaldavate valmististe puhul.

— Kasutamise kriteeriumid:

  — soovitatakse, kui kodus või muus suletud kogunemiskohas suurtele pindadele kantud ained või valmistised võivad lendudes pikaajalisel kokkupuutel tervist kahjustada.

S53 Ohutu kasutamise tagamiseks tutvuda enne käitlemist kasutusjuhendiga

— Kasutamine:

  — ainete ja valmististe puhul, mis on kantserogeensed, mutageensed ja/või sigivust kahjustavad.

— Kasutamise kriteeriumid:

  — kohustuslik eespool nimetatud ainete ja valmististe puhul, millele on määratud vähemalt üks järgmistest riskilausetest: R45, R46, R49, R60 või R61.

S56 Kemikaal ja selle pakend tuleb viia ohtlike jäätmete kogumispunkti

— Kasutamine:

  — kõigi ohtlike ainete ja valmististe puhul.

— Kasutamise kriteeriumid:

  — soovitatav kõigi ohtlike ainete ja valmististe puhul, mida võivad kasutada tavakodanikud ja mille kõrvaldamisel tuleb järgida erisätteid.

S57 Keskkonnasaaste vältimiseks kasutada sobivat pakendit

— Kasutamine:

— ainete ja valmististe puhul, mis on tähistatud sümboliga “N”.

— Kasutamise kriteeriumid:

— kasutatakse tavaliselt vaid ainete ja valmististe puhul, mida tavakodanikud tõenäoliselt ei kasuta.

S59 Hankida valmistajalt teave kemikaali taaskasutamise või ringlussevõtu kohta

— Kasutamine:

— kõigi ohtlike ainete ja valmististe puhul.

— Kasutamise kriteeriumid:

— kohustuslikosoonikihti kahjustavate ainete ja valmististe puhul,

— soovitatav muude ainete ja valmististe puhul, mille taaskasutamine/ringlussevõtt on soovitatav.

S60 Kemikaal ja/või selle pakend kõrvaldada kui ohtlikud jäätmed

— Kasutamine:

— kõigi ohtlike ainete ja valmististe puhul.

— Kasutamise kriteeriumid:

— soovitatav ainete ja valmististe puhul, mida tavakodanikud tõenäoliselt ei kasuta ja millele ei ole määratud ohutuslauset S35.

S61 Vältida kemikaali sattumist keskkonda. Tutvuda erinõuetega/ohutuskaardiga

— Kasutamine:

— keskkonnaohtlike ainete ja valmististe puhul.

— Kasutamise kriteeriumid:

— tavaliselt kasutatakse ainete ja valmististe puhul, mis on tähistatud sümboliga “N”,

— soovitatav kõigi eespool nimetamata keskkonnaohtlike ainete ja valmististe puhul.

S62 Kemikaali allaneelamisel mitte esile kutsuda oksendamist: pöörduda viivitamatult arsti poole ja näidata käesolevat pakendit või etiketti

— Kasutamine:

— ained ja valmistised, mis on liigitatud kahjulikeks ja millele on punkti 3.2.3 kriteeriumide kohaselt määratud riskilause R65,

— ei kasutata ainete ja valmististe puhul, mis viiakse turule aerosoolina (või hermeetilises pihustusotsikuga pakendis), vt punkte 8 ja 9.

— Kasutamise kriteeriumid:

— kohustuslik eespool nimetatud ainete ja valmististe puhul, kui neid müüakse tavakodanikele või kui need on mõeldud tavakodanikele kasutamiseks, v.a juhul kui ohutuslause S45 või S46 kasutamine on kohustuslik,

— soovitatav eespool nimetatud ainete ja valmististe puhul, kui neid kasutatakse tööstuslikult, v.a juhul, kui ohutuslause S45 või S46 kasutamine on kohustuslik.

S63 Kemikaali sissehingamisel minna värske õhu kätte ja heita pikali

— Kasutamine:

— väga mürgiste ja mürgiste ainete ja valmististe puhul (gaasid, aurud, tahked osakesed, lenduvad vedelikud),

— ained ja valmistised, mis põhjustavad hingamisteede ülitundlikkust.

— Kasutamise kriteeriumid:

— kohustuslikainete ja valmististe puhul, millele on määratud riskilause R26, R23 või R42 ja mida tavakodanikud võivad kasutada moel, millega võib kaasneda sissehingamine.

S64 Allaneelamisel loputada suud veega (kui isik on teadvusel)

— Kasutamine:

— sööbivate ja ärritavate ainete ja valmististe puhul.

— Kasutamise kriteeriumid:

— soovitatav eespool nimetatud ainete ja valmististe puhul, mida võivad kasutada tavakodanikud, kui eespool nimetatud ravivõte on sobiv.

7.5.2. *Ohutuslausete valik*

Ohutuslausete lõpliku valiku puhul tuleb arvesse võtta märgistusel esitatud riskilauseid ja aine või valmistise kavandatud kasutust:

— reeglina piisab kõige asjakohasema ohutusteabe esitamiseks kuuest ohutuslausest; sellisel juhul loetakse iga IV lisas loetletud ühendlause üheks ohutuslauseks,

— kõrvaldamist käsitleva teabe puhul kasutatakse üht ohutuslauset, v.a juhul, kui on selge, et materjali ja pakendi kõrvaldamine ei ole ohtlik inimeste tervisele ega keskkonnale. Teave ohutu kõrvaldamise kohta on eriti oluline ainete ja valmististe puhul, mida müüakse tavakodanikele,

— hoolikalt valitud ohutuslausete puhul muutuvad mõned riskilaused liigseteks ja vastupidi; ohutuslaused, mis ilmselt vastavad riskilausetele, esitatakse märgistusel ainult konkreetse hoiatuse rõhutamiseks,

— ohutuslausete valimisel tuleb erilist tähelepanu pöörata teatavate ainete ja valmististe eeldatavatele kasutustingimustele, st pihustamisele või muudele aerosooli mõjudele. Lausete valikul tuleks silmas pidada kavandatud kasutust,

— ohutuslaused S1, S2 ja S45 on kohustuslikud kõigi väga mürgiste, mürgiste ja sööbivate ainete puhul, mida müüakse tavakodanikele,

— ohutuslaused S2 ja S46 on kohustuslikud kõigi muude ohtlike ainete ja valmististe puhul, mida müüakse tavakodanikele, v.a ained ja valmistised, mis on liigitatud ainult keskkonnaohtlikeks.

Kui punktis 6.2 esitatud rangete kriteeriumide kohaselt valitud laused on liigsed või ebamäärased või konkreetse toote/pakendi puhul selgelt mittevajalikud, võib osa lauseid välja jätta.

8. ERIJUHUD: AINED

8.1. **Teisaldatavad gaasiballoonid**

Teisaldatavate gaasiballoonide puhul loetakse märgistusnõuded täidetuks, kui märgistus on kooskõlas artikli 23 või artikli 24 lõike 6 punkti b sätetega.

Erandina artikli 24 lõigetest 1 ja 2 võib gaasiballoonil, mille veemahutavus on alla 150 liitri või sellega võrdne, siiski kasutada üht järgmistest variantidest:

— märgistuse mõõtmed ja kuju võivad lähtuda ISO standardi ISO/DP 7225 nõuetest,

— artikli 23 lõikes 2 määratletud teabe võib esitada kindlalt balloonile kinnitatud vastupidaval plaadil või sildil.

8.2. **Gaasiballoonid, mis sisaldavad propaani, butaani või veeldatud naftagaasi**

Nimetatud ained on liigitatud I lisas. Kuigi need on liigitatud vastavalt artiklile 2, ei ole need inimeste tervisele ohtlikud, kui need viiakse turule suletud taaskasutatavates balloonides või ühekordseks kasutamiseks mõeldud, standardi EN 417 kohastes mahutites, milles sisalduvat gaaskütust kasutatakse vaid põletamiseks.

Kõnealused balloonid või mahutid peavad olema märgistatud asjakohase sümboliga ning tuleohutust käsitlevate riski- ja ohutuslausetega. Märgistusel ei ole vaja esitada teavet mõju kohta inimeste tervisele. Aine turuleviimise eest vastutav isik peab professionaalsetele kasutajatele siiski edastama direktiivi artiklis 27 sätestatud kujul inimeste tervisele avalduvat mõju käsitleva teabe, mis muidu oleks tulnud esitada märgistusel. Tarbijatele edastatakse piisavalt teavet, et nad saaksid võtta tervise ja ohutuse jaoks vajalikud meetmed vastavalt direktiivi 91/155/EMÜ (muudetud direktiiviga 93/112/EMÜ) artikli 1 lõikele 3.

8.3. **Massiivses olekus metallid**

Sellised ained on liigitatud I lisas või liigitatakse vastavalt artiklile 6. Vaatamata artikli 2 kohasele liigitusele, ei ole mõned sellised ained siiski inimeste tervisele ohtlikud sissehingamisel, allaneelamisel või kokkupuutel nahaga ega ohusta turustataval kujul veekeskkonda. Selliseid aineid ei ole vaja märgistada vastavalt artiklile 23. Metalli turuleviimise eest vastutav isik edastab siiski direktiivi artiklis 27 sätestatud kujul kasutajatele kogu teabe, mis muidu oleks tulnud esitada märgistusel.

8.4. **Ained, millele on määratud riskilause R65**

Aineid, mis on liigitatud ohtlikeks aspiratsiooniohu põhjal, ei tule märgistada kahjulikeks ega tähistada riskilausega R65, kui need viiakse turule aerosoolina või hermeetilises pihustusotsikuga pakendis.”